

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštne stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za trisopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Drag. Strucelj. — Tiska in zalaga „Gor. tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Jos. Krmpotić).

O gojitvi značajev.

(Govoril pri zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta l. 1896. g. Fr. Praprotnik).

(Nadaljevanje.)

Zgodovinske osebe se morajo pa tudi prav živo, jedrnato in navdušeno slikati, kajti le take slike ganejo učence, dočim mrtva in medla slika učenca prav nič ne gane in navadno tudi ne zapusti nikakega sledu. Zato bi morala biti tvarina za zgodovinski pouk v šolskih berilih prav skrbno izbrana, ter bi se morala prav živo obravnavati, kajti le tako se doseže namen, katerega ima zgodovinski pouk, da namreč mlada srca ogreva in navdušuje za vse, kar je lepo, blago in plemenito. Po mojih mislih tudi v tem oziru nismo čisto na pravem potu. Mi se oziramo le na znanje zgodovine, njena pravstvena stran pa se vse premalo povdarja. Ali ne vedó naši srednješolci vse vladarje imenoma našeti in čas, kako dolgo so delovali? Ali ne vedó povedati vse vojskovodje in bitke z letnicami vred? Ako jih pa vprašas kaj o značaju tega ali onega moža, ne vedó ti prav nič povedati. Ta pouk obtežuje le spomin, sree pa ostane pri njem popolnoma prazno.

Kako veličastne so n. pr. osebe starogrških državnikov in vojskovodij, kakoršna sta bila Mitiljades, Temistokles in drugi, ali pa Hamilkar in Hanibal, o katerem Niebur pravi, da je bil prvi in največji človek, kar jih zgodovina pozna; Fabricij, Kato itd. Ravno tako veličastne so tudi osebe, kakor Tomaž Mor, kralj Alfred, ban Zrinjski, Ciril in Metod, Lavdon, Princ Evgen, Radecki, Marija Terezija, Jožef II., Kristof Kolumb, Slomšek, Vodnik in še več drugih. Utis teh podob je tako mogočen, da jih človek, ki jih je le edenkrat gledal z duševnimi svojimi očmi, pač nikdar več ne pozabi.

Pa tudi navadno kmečko življenje ima mnogo velikih značajev, koje je tembolj potrebno otrokom kazati, da tako uvidijo, da zamore človek v vsakem stanu značajan biti, in da ima pravi značaj pri najpriprostejšem in da ima pravno tisto veljavo, kakor pri najimenitnejšem.

„V jeziku se kaže duh in značaj narodov“, pravi Herder v svojih pismih. Da se po govoru kaže premnogokrat značaj človekov, omenil sem že poprej. Zato pa tudi jezikovni pouk velike važnosti pri gojitvi značajev, kajti z jezikom ne izrazujemo le svojih misli, temveč mi kažemo tudi, kakšna je naša volja, naše čutenje, po čem hrepeni in teži naše srce. Zato je potrebno, da govori odgojitelj vedno jasno, razločno in pravilno, da je vsaka njegovih besed dobro premišljena, da je vsaka in lepa, kajti le taka beseda največ izbrana in lepa, kajti le taka beseda največ v srcu gojenčevem je pravi pravni odmev. Z največjo skrbjo se je odgojitelju ogibati vsakega manj dostojnega izraza. Vedno pa je učencem kazati moč in lepoto jezika, jakost in krepost izraza ter jih je napeljevati, da to moč in lepoto tudi sami čutijo in izražujejo v svojem govoru, v branjih, katera znajo na pamet in katera predavajo. Jezikovni pouk je torej pri gojitvi dovolj važen, in bodi vsakega odgojitelja skrb, da se jeziku, v kojem poučuje svoje učence, popolnoma priuči, da pozna vse njegove posebnosti, da pozna zlasti tudi prav dobro duševne proizvode v tem jeziku, da je dobro preučeval slovstvo v dotičnem jeziku. Odgojitelja, ki dobro ne pozna tistega jezika, v katerem poučuje in odgojuje njemu izročeno mladino,

si niti misliti ne morem, in kar naravnost povem, da tak odgojitelj ne more posebno dobro uplivati na utrditev dobrih in krepostnih značajev.

Da tudi lepo petje mogočno upliva na srce, tega mi pač skoraj niti omeniti ni treba. „Lepo petje, lepo srce“, dejal je Slomšek. Lepa pesem vzbuja in oživlja v našem srcu najplemenitejše čute, ona vnema in krepi v nas rodoljubje, pogum, človekoljubje, in še druge uzvišene kreposti. Lepa pesem, ki pride od srca in gre k srcu, navadno več izda, nego sto in sto še tako gorečih besed. Lepo petje mnogo pripomore, da se utrdi nraven značaj v mladini in je torej dobro in potrebno, da se v narodni šoli z največjo marljivostjo goji.

Nadalje je potrebno, da se mladina že od prve mladosti odgojuje tako, da se vedno oziramo na razmere, v katerih utegne kedaj živeti. Le kadar se bode ljudstvo tako odgojevalo, da postane vsak srečen in zadovoljen v svojem stanu, da bode ponosen na svoj od Boga mu določeni poklic, še le potem, pravim, postala bode narodna odgoja v istini značajna, in ker se bode dovolj ozirala na naravne razmere mladine, bode odgoja tudi naravna. Omika je sicer vsem ljudem potrebna, vendar pa se naj podava vsakemu po njegovih potrebah in razmerah. Ni je večje napake pri odgoji mladine, nego če se hoče napačno umljeni splošni omiki na ljubo vse človeštvo spremeniti v neko jednako zmes, in uzrok velike neznajčnosti naših dni je gotovo tudi ta, ker se hočejo odpraviti naravne od stvarnika postavljene meje raznih narodnih skupin, ker se dandanašnja odgoja vse premalo, ali skoraj nič ne ozira na stanovske, družbinske, narodne in politične razmere človeštva.

(Dalje pride.)

Preganjanje Poljakov na Pruskem.

Poljsko prebivalstvo dela pruski vladi največ skrbi. Isto se ne da za nobeno ceno ponemčiti, in pokrajina Poznanjska je ostala poljska kljub temu, da se že od l. 1815. na prusko-nemški način „kultivira“. V pokrajini zahodni Pruski (Westpreussen) se poljski živelj celo vidno množi in krepi na veliko nejevoljo Nemcev. Znano je, kaj je vse storil Bismark, da bi popolnoma iztrebil poljstvo; za časa tega moža, takozvanega železnega kanclerja, ki je celó osnoval kolonizacijski zalog 100 milijonov mark za oslabljenje poljskega naroda ter dal pred 8 leti v najhušji zimi izgnati čez mejo 80.000 Poljakov, ki so bili pristojni v Kongresovki, je dosegel sistem brutalne germanizacije najvišjo stopinjo, toda zaželjenega namena nikakor ni dosegel. Da se pa vendar kaj stori v državnem interesu proti Poljakom, prirejujejo se časih kake gonje na Poljake.

V zadnjem času so uprizorili tako gonjo v imenovano svrhu; povod ji je dala afera v Opalenici. Poljsko ljudstvo se je namreč zbralo na kolodvoru, da spremi in se dostojno posloviti od nadškofa Stablewskega. Pruski uradnik Carnap pa se je hotel v svoji brezobzirni predrznosti z vozom preriti skozi mnogoštevilno množico; nastal je prepir, ki se je kmalu premenil v pretep. Carnap pošlje svojega slugo domov po sabljo, in ko je bila ista donešena, skoči z golim orožjem med ljudstvo na kolodvor, seveda: „hotel se je le predstaviti škofu in pritožiti

se nad ljudstvom“?! Službujoči železniški uradniki so ga ustavili. Prva posledica je bila, da so zaprli veliko število Poljakov in jih postavili pred porotnike radi motenja deželne miru. Ko se je vest o teh dogodkih razširila v javnost, lotila se je vse kulturne Nemčije strašna nevolja, in od vseh krajev so došli pozivi na vlado, da naj najostreje kaznuje sokrivce tega „poljskega ustanka“. Pisalo in razpravljalo se je mnogo o „revolucijskem gibanju“ v Poznanjski, koje naj vlada brez vsakega ozira in še za časa uduši. Opalenski „puntarji“ so bili postavljeni torej pred sodbo; sodniki in porotniki so bili Nemci, vsi navdani z najsrajnejšo mrznjo proti Poljakom. Jeden obtoženec je bil obsojen radi telesne poškodbe (?) na trimesečno ječo, dva druga pa na denarno kazen; vsi obtoženci pa so bili oproščeni od obtožbe motenja deželne miru. Tako torej se kaže v sodnijski luči „poljski ustanek“, ki je dal povod zelo trpkim izrazom celo staremu zvijačnemu v Friedrichsrue. Porotna obravnava pa se je počela proti Carnapu in celému sistemu, kateremu je služil ta brezsrčni despot. Na mesto poljskega naroda je obsojena pruska uprava, koji ni žal nikakih sredstev, da bi čim prej trajno pridobila Poljake za nemško — kulturo.

Komaj se je nekoliko polegla prah za opalensko afero, vzdignili so se zopet nemški teroristi v poljskih krajih. Dne 14. nov. je bil v mestu Gliwici shod „Nemcev iz cele Šlezije“, na katerem se je razpravljalo o energičnem postopanju proti poljstvu, katero radi močne svoje nrave ne da mirno spafi plemenitim Nemcem. V „Kölnische Ztg.“ in v drugih listih se je pretresavalo z nova vprašanje, ne bi li se morda pospešila germanizacija, če bi razdelili Poznanjsko na štiri dele ter iste priklopili sosednim pokrajinam. Slednjič pa še „Müncheuer Allg. Ztg.“, ki je obče zelo trezen list, toplo priporoča, da naj osnuje vlada poleg že obstoječega kolonizacijskega zaklada še nov zalog s 100 milijoni za podporo nemštva v poljskih krajih.

No vlada je storila svojo „dolžnost“. S kraljevim razglasom na pruskega ministra notranjih poslov plemené se deželne barve v Poznanjski pokrajini. Deželne barve v tej pokrajini so bile dosedaj rudečebela; ker so bile pa barve nekdanje Poljske tudi rudečebela, so Poljaki — kakor pravi odlok — lahko demonstrovali s poljskimi zastavami, sedaj pa to ne bo mogoče, ker so v bodoče barve pokrajine Poznanjske črno-bela. Kdor bo torej odslej izobešal rudečo-belo zastavo, ta bo demonstroval za kraljestvo Poljske in se bo imel radi tega „zločina“ zagovarjati pred sodiščem.

Iz tega se lahko vidi, kako silno se morajo Poljaki pod pruskim gospodarstvom boriti za svoj obstanek. Pruski kralji so jim zagotavljali pred 100 leti in tudi pred 80 leti s svečanimi prisegami njih jezik v vsem naravnem pravu, toda vzeli so jim vse, razun cerkve, katere jim do sedaj niso mogli vzeti. A kljub tem silnim težavam se bore Poljaki hrabro in vstrajno v tej nejednaki borbi. Ta njihova moč vstrajnosti skoro gotovo preživi nasilniški fanatizem in končno dovede Nemce do spoznanja, da se na pragu dvajsetega stoletja zaveden narod tudi z najnaprednejimi sredstvi ne dá ločiti od svojega najdražjega zaklada, ki ga je podedoval od svojih dedov in za katerega živi —

svojega rodnega jezika. Ako pa ne pridejo do tega spoznanja, tedaj bodo morda še britko čutili posledice naravne pravice, ki pravi: ako pruskim kraljem ni sveta prisega, tudi nimajo pravice zahtevati zvestobe takó divjaški zatiranega naroda.

Goriške novice.

* **Jugoslovanski klub.** — „Soča“ je prinesla dolgo zaželeno izjavo vseh slov. in hrvaških državnih poslancev o jugoslovanskem klubu. Prav, skrajni čas je že, da se združijo vsi slov. in hrv. poslanci! — Ali ta izjava izraza šele „pripravljenost vseh strank, stopiti v za to potrebne dogovore“. — To je sicer nekaj, toda veliko premalo! Zdaj pričakujemo, da se vsaj do novega leta dogovori tudi dovrše in da z novim letom bo klub že gotov faktum z jasnim programom. Potem bo mogoče pri prihodnjih volitvah zavezati slehernega kandidata, da vstopi v ta klub in ne še le v neki — klub prihodnosti! Le tako bo vse jasno za volilce in kandidate!

* **Badeni v Gorici.** — Kakor smo naznanili v „Soči“, vršila se je v soboto razprava proti oni dvojici goriških vročerknežev, katera sta ranila nekega Slovenca o Badeni-jevem prihodu v Gorici. — Razprava se je vršila pred — preturo!!! Obtoženca sta bila obsojena: eden na 4, drugi na 2 dni zapora!!!

* **Miklavžev večer** za velike in male otroke priredi jutri zvečer ob 6. Goriški Sokol v dvorani goriške Čitalnice. Vstop je dovoljen starišem proti vstopnini, ako so člani 20, nečlani pa 30 kr. Otroci so prosti. Začetek bo točno ob 6. uri, zaló prosimo, naj se vsakdo požuri, da bo do iste ure že v dvorani.

Ako hoče kdo podariti kaj tudi „velikim otrokom“, možkega ali ženskega spola, naj prinese dobro zavito in, z naslovom v „Gor. tiskarno“ ali kateremu odborniku.

Ta „Miklavžev večer“ bo prav živahen in zanimiv; nverjeni smo, da bodo udeleženci z marsičem presenečeni. Zató pričakujemo obile udeležbe. Prosimo tudi radodarnosti, kajti stroški so ogromni.

* **Iz Šmarij.** „Dne 22. nov. je bilo tu slovesno umeščenje preč. g. župnika Frančiška Kranjc-a. Slovesnosti se je udeležilo 11. čč. gg. duhovnikov, več odličnih oseb iz

Gorice in Ajdovščine itd. Pri obredu se je napivalo jubilantu, cesarju, papežu, nadškofu itd.; posebno pa so ugajale napitnice v verzih č. g. J. Šlundra. Med tem, kakor tudi med službo božjo je krasno pel domači pevski zbor pod vodstvom tuk. nadučitelja. — Nabralo se je tudi za Slogino zavode in Alojzevišče po 16 gld. 92 kr.

* **Iz Kanala** nam poročajo, da se je vršil ondi 5. t. shod vseh županov in podžupanov kanalskega okraja; došli so skoro vsi. — Pogovor se je vršil o prihodnji novi precenitvi zemljišč; naglašalo se je, da je treba znižati vse razrede. — Več v „Soči“. — Županstveni shodi so bili že dolgo naš ideal! Zdaj je storjen prvi pričetek! Živili! Naprej!

* **Droblj.** — V Solkanu je nastal ogenj v dveh mizarskih delavnicah; ogenj so takoj pogasili. — V Kozani bodo zidali novo vikarišče. — V Pevmi bodo zidali novo kuracijske; umrla služabnica raj. kurata Pahorja je zapustila v ta namen 1000 gld. — Pri Snežatnem so našli neko ženo iz Vedrijana mrtvo v jarku pri cesti. — V tovarni za žveplenke v Gorici je nastal ogenj, ki je naredil do 12.000 gld. škode. — V malem semenišču v Gorici je nastal ogenj v učilnici; škode je nad 1000 gld. Nekaterim gojencem je zgorelo vse imetje. — V Trziču se je zastupila 17-letna Italija Boscarolli, a zdravniki so jo rešili. — Pri Divači sta trčila skupaj dva tovorna vlaka; ljudij se ni nikdo ponesrečil. — V Renčah je že dograjen novi zvonik; bilo ga je res potreba! Zidarska dela je izdelal mojster Rusjan, limarska pa Alojzij Fantuzzi iz Gorice. Največ zaslug pa imata za ta zvonik tamošnji župan Žnidarčič in preč. g. župnik Pavletič. — V Bolcu so imeli uni teden že 6° R. mraza! V Gorici tožimo o groznem mrazu že pri ničli! — Iz Hudejužne so nam poslali trobentico v znak prijaznega in gorknega vremena. — 15. t. m. bo dražba deželne nžitnine. — Volitve v trgov. in obrt. zbornico bodo v januarju ali v februarju.

* **Zalogo dalmatinskih vin** na veliko je odprl v Gorici g. G. Skočić iz Vodice pri Sibeniku. Zaloga se nahaja v ulici Vetturini štev. 9.

Dr. Mahnič — škof krški. — Mons. dr. M. je imel na predvečer sv. Andreja v malem semenišču govor in blagoslov. Vodja g. Casteliz je častital novemu škofu v

imenju gojencev, kateri so v to proslavo priredili mal koncert.

„Primorski List“ je prinesel vest o povišanju svojega glavnega urednika na ozaljsanem prvem mestu. Veseli nas ta-le izjava: „Bodočnost pokaže, da novi škof bode vodil škofijo v duhu čiste pravičnosti, pa bode tudi dobrohoten oče proganjanim in zatiranim. Ničevó je veselje židovsko italijanske klike“.

Vipavska železnica. — Pred tremi tedni se je razšel odbor, ki je prvi hotel prositi za dopust vipavske železnice. Kmalu poteni so zapustili inženirji, ki so izdelovali podrobni načrt za to železnico, Dornberg ter so odpotovali v Trst in Cervinjan. Vipavski prebivalci so bili vznemirjeni, ko so to videli, boječi se, da se delo radi tega zavleče; ali kmalu snó jim mogli sporočiti prijetno vest, da ministerstvo samo dela na to, da se delo ne zavleče in da je pripravljeno nadaljevati podrobne načrte po svojih izveden-cih. Danes moremo javiti, da vlada je ostala mož beseda in da po njenem prizadevanju nadaljujeta, oziroma popolnujeta podrobne načrte, dasi ne na prostem, poprejšnja inženirja, ki jih potem odstopita vladi. S tem se doseže, da dosedanje delo ne bo zgubljeno ne za jedno, ne za drugo stran.

Mestna šola v Podturnu (slovenska) je zdaj zatvorjena, ker je ušlo še tistih pet otrok, ki so zahajali v njo; prosili so za vsprejem v „Slogino“ šolo. Stariši so navajali za ta korak razloga, da na mestni šoli ne poučujejo ne veronauka ne ženskih ročnih del, ubožnim učencem pa ne dajo ničesar! Tehni razlogi!

C. kr. mestni šolski svet je sklenil v svoji modrosti, da naj se šola zatvori, ker ni potrebna. Upamo, da gospodje dobé z Dunaja edino pravi odgovor na tako predrznost!

Lep zgled našim — rodoljubom. — V septembru smo poročali, da c. kr. okrožno sodišče v Gorici je povabilo več oseb iz Kobarida kot priče k glavni obravnavi v Gorici; ali vabila z dné 2. sept. št. 243. so bila — čujte! — italijanska! In to v Kobarid italijanska vabila c. kr. oblastnije, ki mora spoštovati tudi jezik večine prebivalstva v deželi. — Ali goriški gospodje so naleteli na odpor od strani, od kateroršne bi nikdar kaj enakega ne pričakovali. 19-letno dekle Jožefa Muznik je poslala ono laško vabilo na Dunaj s prav rezko pritožbo,

Podlistek.

Vsakdanji dogodki.

Spisal Jan. Klecanda.

I.

Poslednja zastava.

(Dalje).

Rezika se je osrčila ter pristopila k pultu z bojazljivim zakašljanjem.

— Kaj še to? se je jezil gospod Grunert. — Še ni tega dosti? Kaj pak hočete, mladenka? se je obrnil nekoliko uljudneje k deklici. Deklica mu je boječe dala amulet. — Tu, gospod, prosim, kolikor možno mnogo. Atej je težko bolan, potrebuje dobre hrane!

— Prav, prav, vemo to! Ni s čim kupiti v nedeljo gosi ali račice! Kaj mi to mari. Ako je reč dobra, kupim jo!

— Ne kupit, gospod, je zaklicala deklica ter prestrašena segla po dragotini. — Je to spominek po mamici, ali rada bi se na to zadolžila.

— Aj — vi še niste bili tu? je zaprašal gospod Grunert in ogledavši si deklico, h kateri se je šele sedaj obrnil, je dejal laskavo. — To je tako, moja mila! Posojati ne morem, ali kupim to od vas in dam vam listek, da do meseca lahko spet vzamete svoje blago nazaj. Razumete? No, tako torej! — Kaj pak hočete na to, nikaka fasona, stara šara, je nadaljeval z navadnim grobim glasom, — in zlato tudi ne bo pristno — počakajte, ko bi le mogel to odpreti — kdo ve, ali ni notri kos svinca, je mrmral g. Grunert, čudé se veliki vazi amuletovi. — Človek naj bi bil uren kakor lisica s to gloto, je šepetal, trudé se, da bi

odprl amulet. Ni bilo v njem nič, razen minijaturene podobice.

— Osem goldinarjev, je rekel g. Grunert suho, izkusivši vrednost zlata.

In takoj, ne čakaje privolitve, je začel pisati listek. — Tako, devičica! za mesec prinese osem goldinarjev osemdeset krajcarjev in dobi svoj spominek po mamici nazaj. Ali, le ne tako nepočakana — kaj pa — mora po vino? Saj sem si mislil! Kaka zabava, sosede, kaj ne? — Atej bolan, zares? No, torej naj hiti; na trgu nasproti uri imajo dobro, tudi jaz zahajam tja!

Rezika se je kratko zahvalila in že hitela iz zaduhle pisarne.

— Atej bolan, — je govoril g. Grunert pri sebi, kedar je ostal sam v izbi. — Ko bi vas ne poznal, ljubi moji! — V nedeljo mora biti pečenje, ko bi trebalo pernico zastaviti. Tako plačate, kaj ne? — Jaz vas naučim. — Ali ta mala še ni bila tu; sramovala se je! No, se že privadi, — v drugo pride smejeje, dá se vščipniti v obraz, da bi posodil goldinar več. In v tretje — no kaj! G. Grunert se je zadovoljno posmejal. Nehoté je vzel amulet v roko ter ga odprl, da bi vložil številko va-nj. Vrag vedi, kaj me je zmotilo, da sem dal na to-le osem goldinarjev. No morda pride! — Opazivši podobico jo pristopil bliže svetiljki.

— Poglejmo mamico te vihravke — morda je bila lepa!

Gospod Grunert je vpel svoje bodeče oči na obrazek, a čudno, da se ni opotekel. — Za Boga! je vzkliknil, izrivši oči na malo sliko.

Rezika — je li mogoče! Dà, ona je — saj sem jo bil lahko spoznal že na tem dekletu! Zdaj vem, zakaj sem dal osem goldinarjev!

katero smo ponatisnili v „Soči“. Ta pritožba je došla ministerstvu 15. sept. pod vložno štev. 19.028/1492. — Pritožba ni bila brez uspeha. Jožefa Muznik je dobila svojo pritožbo s prilogo vred od okrajnega sodišča v Tolminu s to-le rešitvijo:

Št. 1164. kaz.

„Vrne se Jožefi Muznik s pristavkom, da se je že potrebno ukrenilo.

C. kr. okrajno sodišče v Tolminu, 24. oktobra 1896. — C. kr. dež. sod. svetnik Milo, v čic s. r.“

In res je dobila Jožefa Muznik slovensko vabilo k obravnavi, ki se je vršila v sredo; ne le ona, tudi vse ostale priče so dobile drugič slovenska vabila. Takó je dobilo naše slavno c. kr. okrajno sodišče dobro lekcijo od navadnega dekleta v hribovskem trgu; upamo da si to zapomni enkrat za vselej, da ne bo treba novih pritožb. — Naši rodoljubi pa naj poprašajo svojo vest, ali ni morda i njim to dekle dalo potrebnega vzgleda?

„Direttissima.“ — Furlanska železnica se skoro gotovo kmalu podaljša čez laško mejo do S. Giorgio di Nogaro; na italijanski strani je že vse urejeno, le dogovori z avstrijsko vlado niso še dognani. — Ker Gorica po tej zvezi zgubi precej mnogo, treba je gledati, da kmalu pridobi pa po drugi strani z vipavsko in soško železnico.

Via Carlo Favetti. — 30. nov. so minula štiri leta, od kar so demonstriranim načinom pokopali moža, čegar samo ime je bilo že zastava in vspodbudilo, kakor je pisal te dni „Corriere“. Dr. Venuti je bil, takrat še-le starasina; kot tak je predlagal naj se ulica Vetturini prekrsti v — Via Carlo Favetti. Vsa irredenta je vriskala radi tega „patrijotičnega čina“. Ali župan Venuti nima toliko srčnosti, da bi izvršil soglasni sklep. Lahonski listi ga spominjajo na njegov predlog, ki je bil sprejet, in pravijo, da ga je treba izvršiti zdaj toliko bolj, ker so ti hudobni Slovenci kupili ono hišo, katera je bila pok. Favetiju najbolj pri sreč.

Utok proti volitvi dr. Maranija je bil odposlan na Dunaj. Sestavil in prvi podpisal ga je tiskar g. A. Gabršček, za njim pa še nekaj drugih volilcev goriških. Čas je sicer prekratek, da bi se bavila poslanska zbornica s to volitvijo, ker bo prej razpuščena; vendar je bil odposlan utok že radi tega, da bodo videli tudi višji krogi, kakó so magistratni

uradniki, služabniki, hlapeci in podrepci agitovali, pritiskali, strahovali za — županovega svaka. Dr. Marani pa naj ima to veselje, da bo sedel na Dunaju tudi teh par mesecev kot — protestovani poslanec. Utok je bil že naznanjen v poslanski zbornici.

Županstvo v Dolenjah je razpisalo službo občinskega tajnika s plačo 500 gld. V razpisu se zahteva le znaaje italijansčine. — Ker pa spadajo v to županijo tudi slovenske vasi, se je le čuditi drznosti tamošnjega županstva! Zdaj je čas, da občina dobi tajnika, ki bo več obema jezikoma, v katerem bo moral uradovati. — Nekateri Slovenci se pritožijo proti temu razpisu na deželni odbor, od katerega pričakuje vsak razsoden človek, da stori svojo dolžnost.

Lepa vzgoja. — Da so otroci, ki zahajajo v mestne šole, najbolj razposajeni, to je že znana reč. Ali da ti otroci uganjajo lahonsko politiko, to je šele novejša pridobitev za županovanja Venutijevega. — V petek pod noč sta dva učenca 4. razreda pod Kapelo, Belina Bruno in Jevšek Jož. Černigoja in Frid. Mraka in ju silila, da morata kričati: Viva Gorizia italiana! Dečka seveda nista hotela upiti, zato sta bila tepena; šele drugi ljudje so ju rešili! — Evo, kam jadramo v Gorici za Rinaldini-Venutijeve dobe!

Iz Cerkna. — Z dnem 1. decembra je prevzel c. kr. poštni urad novi c. kr. poštar gosp. Vek. Ravnikar. — Upamo, da kakor je uredil lično in za poštni urad primerno prostore, tako bo tudi poslovanje redno in natančno, kar se je dosedaj le premnogokrat pogrešalo.

Nalezljive bolezni med otroci se kaj rade širijo po naši deželi. Tudi v Kanalu in v Dol. Trebuši imajo radi tega zaprto šolo.

Društvene vesti.

Načelnštvo ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici je razposlalo sledečo okrožnico:

Podpisano podružnično načelnštvo je sprožilo misel, da bi utegnili pridobiti za »Slogine« zavode znatno podporo s priredbo srečkanja na predmetne dobitke (effektne loterije), za katero bi se razprodajale srečke po nizki ceni v pri-

mernem številu, dobitki pa bi bili darovani od posamičnih rodoljubov.

Ta misel je našla od strani vseh merodajnih in razsodnih rodoljubov, katerim je bila objavljena, tako živo odobravanje, da se je podpisano načelnštvo takoj lotilo vresničenja označene ideje. Vložila se je prošnja do vis. c. kr. fin. ministerstva, katera sicer do današnjega dne še ni rešena, a se je vsekako nadejati, da se kmalu povoljno reši.

Dočim je čakati z razpečavanjem srečk (po 20 kr.) do rešitve omenjene prošnje, treba pa vsekako že takoj začeti pripravljati dobitke, katerih mnogi bodo potrebovali več časa za izgotovljenje.

Zato se podpisano načelnštvo obrača že danes do Vašega blagorodja s prisrčno prošnjo, da bi blagovolili pripomoči k ugodnemu uspehu nameravanega podjetja z darovanjem kakega dobitka.

V ta namen je umesten vsak predmet, o katerem se lahko sodi, da bi kedorkoli si želel ga dobiti; presegal bi naj dovolj po svoji vrednosti ceno ene srečke; ker privlačna sila do kupovalcev srečk rase tako s številom kakor z vrednostjo dobitkov, ugajalo bi enako več darov nižje, kakor manj darov višje cene. Primerni predmeti so n. pr.: — 1. Galanterijski predmeti za okrašenje stanovanja; 2. Predmeti vsakemu koristni za vsakdanjo rabo; 3. Lepo vezane knjige, ki imajo obče zanimivo vsebino; 4. Užitni predmeti, (se ve, da le taki, ki se dajo delj časa ohraniti); 5. Darovi v denarji, da zanje vodstvo igre nakupi primernih predmetov po svojem ukusu; 6. Lastno-ročni izdelki, zlasti ženskih rok.

Ti nazadnje pod št. 6 imenovani darovi zbujaajo že dozdej največ zanimanja v našem nežnem spolu, in načelnštvo podružnice je od te strani storjenih že lepo število ponudb in obljub.

Ker bodo dobitki pred žrebanjem na ogled izloženi, bo ta izložba nudila lepo priliko tekmovanju naših narodnih gospa in gospic o spretnosti njih rok in v njih finem ukusu, in kdo ve, ali si pri tej priliki ne dobi neka dozdej tajna želja načelnštva širšega priznanja, napraviti namreč prihodnjič enkrat javno razstavo umetnih izdelkov v podoben dobrodelen namen.

Nadejaje se, da pritegne Vaše blagorodje z dušo in z dejanjem gori ozna-

Gospod Grunert je razburjen šel nekolikrat gor in dol po malem prostoru, dihal je nekako težko, očitno je bojeval težak boj. Naglo se je odločil; vzel je ključe, ogrnil si plašč in, zaklenivši pisarno, hitel na ulico. Urnih korakov je krenil na staromestni trg, kakor bi se mu šlo za obvarovanje tisočev. Ni šel s svojim navadnim važnim korakom, bežal je, da so se ljudje čudoma ozirali za njim.

Pritekel je h krčmi, ali zagledal je že le, kako je Rezika, s steklenico v roki, krenila za ogel Železne ulice. Kakor mladenič je tekla za deklico. Videl jo je vstopiti v hišo. Hitel je za njo. — Ali biva tu mlada deklica Rezika? Ima li bolnega očeta? je prašal prvega, ki ga je srečal v hiši. — V tretjem nadstropju, — se je glasil odgovor, in gospod Grunert je brez zahvale zletel po stopnicah navzgor.

— Lejte — je mrmral vprašanec, — ta kupuje že tudi žensko krasoto. Prokleti skupuh!

Gospod Grunert ni slišal.

Sunil je v duri ubožne izbe. Rezika je stala o postelji ter ni zapazila, da je g. Grunert vstopil.

— Atej, nesem ti vina! — Atej, spiš? — Nesem ti vina in prinesem ti tudi jedila — imamo novce, osem gol-dinarjev — padli so nam z neba, atej! — Mamica nam jih je poslala! Atej, prebudi se vendar — deklica se je doteknila bolnikove roke. Bila je mrzla kakor led.

Strašen vzvik se je izvil dekletu iz prs; pustilo je steklo in se zgrudilo na postelj. — Moj atej, ti vendar nisi umrl?! Prebudi se, odpri oči, poglej na-me. Zopet ozdraviš, nesem ti pomoč, nesem ti lek. — Bila sem dolgo proč, ali ne morem za to! — — znova je prišla očetovo roko, dotaknila se obličja — ali zaman. Ni ga vzbudila.

Gospod Grunert se je tiho približal plačočim deklici. Imel je solze v očeh in ni se trudil, da bi je prikril. — O, vidite, da ni umrl, — je zaklicala Rezika, opazivši ga. V skrbi za očeta se še zmislila ni, da bi se čudila tujčevemu prihodu. — Saj je bil še nedavno živ — in govoril je z mano! Hotel je piti, hotel jesti a zdaj ne odgovori!

— Ubogo dete — ne bo več jedel niti pil tvojega vina; mrtev je!

Rezika je vzkrilnila ter se znova vrgla k truplu. Ih-tela je presunljivo, a nad njo je stal gospod Grunert in plakal kakor malo dete. Bil je isti gospod Grunert, ki je revežem slekel zadnjo suknjo, a vendar zopet tu ni bil isti. —

— Rezika — je dejal za malo časa, in glas se mu je tresel. — Ne plakaj, dete moje! Izgubila si očeta — a našla si drugega! Zdaj ti bom jaz oče! — Lahko bi bil že davno, ali tvoja mamica ni hotela! Zavrgla me je, in tako sem postal, kar sem. Toda zdaj se je usmilila moje osamele starosti in te je poslala k meni! Hočem biti tvoj oče — in kedar umrem, zatisni mi oči, hčerka moje Rezike.

* * *

Gospod Grunert je odpotoval z Reziko v tujino, kjer ga ni nikdo poznal, in za nekoliko let je zibal dete nekega posestnika na kolenih.

Toda predno je zapustil Prago, je zaprl za vselej svojo pisarno. Novine so takrat zaznamenovale nekaj nevsakdanjega, da je ta »oderuh in pijavka revnega ljudstva« gospod Grunert vrnil svojim dolžnikom zastave brez slehernega plačila.

Le eno si je obdržal in vrnil poslednjo to zastavo šele na smrtni postelji — Rezičin amulet. (Konec.)

čeni nameri podružnice, javlja se Vam ob enem, da podarjene dobitke sprejemajo že zdaj: 1. Tiskarna A. Gabršček, 2. Gospa A. Drufovka (ulica sv. Klare št. 3) in gospa A. Šantel, drevored k mostu št. 26. «Soča» pa bo vsaki teden objavljala darove in darovatelje.

Žrebanje se bo vršilo dne 26. dec. t. l. popoldne v čitalničnih prostorih.

„Goriška ljudska posojilnica“ je presegla že 450.000 gld. prometa. Ako bo ta mesec vsaj enak promet kakor v novembru, takó do konca leta se presežemo pol milijona. — Ker je bilo lani 250.000 gld. prometa, tedaj se je letos podvojil. Takó velikanskega napredka gotóvo ni nikdo pričakoval. — Škoda le, da posojilnica nima dovolj denarja na razpolago, sicer bi bil promet še mnogo večji, kajti odbijati mora često prav dobre prosilce za večje svote. — Kdor ima torej denar pri drugih zavodih ali doma, naj ga prinese v našo posojilnico, ki plačuje še vedno po 4½%. Opozorjamo na današnji oglas.

Sadjarsko in vinarsko društvo v Kanalu priredi v nedeljo 13. decembra po popoldanski službi božji kmetijsko predavanje v občinski sobani. Govoril bode g. E. Klavžar, odbornik c. kr. kmet. družbe o sadjereji v soški dolini. Ker je sadjereja za kanalski okraj prevažna, želeli je obilne udeležbe od strani posestnikov.

Iz Tolmina. — Dne 27. nov. t. l. je imela možka podružnica sv. Cirila in Metoda občni zbor. K zboru je prišlo 11. društvenikov. Predsednik č. g. Jos. Kragelj pozdravi iste ter naprosi g. A. Vrtovca kot tajnika in blagajnika, da poroča o društvenem stanju. Poročevalec poda račun ter obsoja nekoje neumestne opazke na plačilnih polah, ki stvari le škodujejo. Volijo se 3 pregledovalci računov in to na izrečno prošnjo blagajnikovo. Preč. g. Jos. Kragelj se je predsedništvu odpovedal, enako g. dr. Triller kot ud načelnštva. V načelnštvu so izvoljeni: A. Vrtovec, Oskar Gabersček, Jos. Premerstein, Jos. Krasevec in J. Gabersček. Te dni pobirati po Tolminu blagorodni gospe Berta Triller in Ilka Devetak prostovoljne doneske za tuk. ubogo šol. mladino. Živili! O uspehu bom poročal o svojem času. — Šola v Tolminu je zaprta zaradi oslovskega kašlja.

Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju imelo je te dni svoj občni zbor. Iz blagajnikovega (vč. g. dr. Sedej) poročila je razvidno, da je imelo društvo skupnih dohodkov 1440 gld. 14 kr., troškov pa 1574 gld. 94 kr. Podpirancev je bilo 57 iz raznih fakultet vseučilišča in tehnike. Zbor imenoval je enoglasno svojega blagajnika g. dr. Sedeja častnim članom. Predsednikom je bil izvoljen g. I. Navratil (umrl), blagajnikom pa vč. g. mongsr. Fr. Jančar, kateremu naj se odslej blagovole pošiljati darila za podporno društvo (Dunaj, I., Singerstrasse 7.). Konečno je nazdravil drž. posl. Višnikar marljivemu odboru in dijaštvu.

Ostala Slovenija.

Trst. — Pretekli teden je razsajala po mestu in na morju tako silna burja, da je bil ustavljen celo promet z brodovjem med Trstom in drugimi lukami. Javni shod pol. društva „Eдинosti“ dne 29. novembra v Škedenju nam je podal zopet nov dokaz, v koliko se zavedajo Slovenci tržaške okolice svoje narodne dolžnosti in tudi znak lepe sloge, po kateri edino je mogoče kaj doseči v narodnostnem pogledu. Kljub neugodnem vremenu — brila je mrzla burja — se je zbralo nad 500 mož od blizu in daleč. Prostorci Sancin - Vrbove gostilne so bili do zadnjega kotička napolnjeni. Po pristrčnem pozdravu društvenega predsednika g. prof. M. Mandiča je govoril g. dr. Grerorin ter razsežno pojasnjeval delokrog občin in o namenu, ki ga ima resolucija o ustanovitvi okr. glavarstva. Govorili so potem še nekateri govorniki in naposled se je sprejela enoglasno resolucija, ki je po bitstvu povsem jednaka na prejšnjih shodih sklenjeni. —

Škof. msgr. A. Šterk se je odpeljal na Dunaj in je bil učeraj sprejet v avdienci pri cesarju. — „Tržaški Sokol“ priredi jutri zvečer v društveni telovadnici Miklavžev večer.

Istra. — Pri občinskih volitvah v občini Dubašnica, katera je bila doslej v laških rokah, je zmagala hrvaška stranka v vseh treh razredih. Ko so Lahi sprevideli, da pogoré, so Hrvatom ponujali kompromis, a niso nič opravili. Živeli zavedni Dubašničani! Le tako naprej! — Na Malem Lošinjju je sklical preteklo nedeljo dež. posl. Š. Kozulič volilni shod, ki se je v vsakem pogledu dobro obnesel. — V Dobrinju so osnovali hrvaško čitalnico. To je tudi znamenje vstrajnosti Hrvatov v Dobrinju. Hoteli so namreč ustanoviti čitalnico že pred 10 leti. Pravila pa niso bila potrjena, vzlic temu, da so se večkrat vložila. Šele na utok naravnost na ministerstvo so jim bila pravila potrjena, skupno torej šele čez 10 let. — V Pulju se je pokazala z zimo vred tudi bolezen tifus. Doslej je zbolelo 300 oseb, a 4 so umrle.

Kranjska. — Nadvojvoda Evgen je bil pred kratkim v Ljubljani, da si ogleda poslopja nemškega reda. Bil je tudi v slov. gledališču, ko se je predstavljala zaloigra „Marija Stuart“, ter se jako pohvalno izrekel o napredku slovenske dramatike. — V Idriji so slovesno otvorili in blagoslovili nov vodovod. — Okoli Vinice v črnomeljskem okraju so videli medvedko z mladičem. Dosedaj ji še niso prišli do živega. — Dne 19 p. m. so osnovali v Ljubljani „Leonovo družbo“, ki ima glavni namen, zbirati in spodbujati na znanstveno delovanje krščanski misleče učenjake na Slovenskem ter gmotno podpirati znanstvena početja in slovenske visokošolce. Predsednik je prelat dr. Kulavie, podpreds. dr. Krek. — Obč. zastop Ljubljanski je sklenil, da sezida za letos osnovano višjo dekliško šolo novo poslopje, ker prejšnje poštno poslopje ni pripravno za šolske namene.

Ivan Navratil †. Z Dunaja je dospela v slovenske kraje žalostna vest, da je preminol tam jako odličen slovenski rodoljub in književnik Ivan Navratil v 72. l. svoje dobe. — Ivan Navratil se je rodil 5. marca 1825. l. v Metliki. Ljudsko šolo je obiskoval v Metliki in v Novem mestu, kjer je dovršil tudi gimnazij, takrat samo 6 razredov; l. 1843. je prišel v Ljubljano v tedanjo „filozofijo“ (sedaj 7. in 8. gimn. razr.), katero je zvršil l. 1845. Najprej je vstopil v semenišče; ko je uvidel, da nima poklica za duhovski stan, je izstopil in sprejel službo pri dohodnem okrajnem uradu, l. 1847. pa je prišel k dež. sodišču na Dunaj, kjer je bil zadnji čas predstojnik pomožnih uradov in ob enem tudi tolmač slovenskega in hrvaškega jezika. — Pokojnik je bil odličen pisatelj slovenski; zadnja leta je posebno pridno raziskoval šege, navade, prazne vere in vraže na Slovenskem in primerjal jih z onimi drugih narodov, v prvi vrsti slovanskih. „Letopis“ naše Matice je priobčil veliko takih razprav! — Odličnemu prijatelju: Večna slava!

Družbe sv. Cirila in Metoda vžigalice so izšle. Zaklopnicam narodnih barv je napis: Vžigalice „družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Blago je izborno, cene pa iste, kakor drugim vžigalicam. Zaloga je samo v trgovini Iv. Perdan-a v Ljubljani.

Ob enem so p. n. občinstvu na razpolago svinčniki naslovljeni: Svinčnik „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega materijala. Zaloga je le pri Jos. Petrič-u, trgovcu v Ljubljani, Kolodvorske ulice. Rojaki! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih vžigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ne dobivate samo dobrega blaga, ampak s tem podpirate družbo sv. Cirila in Metoda. Za miklavževico, božičnico in godove sezite — Slovenci po njih!

Štajerska. — Za spodnjestajski jubilejski zaklad, kateri se ustanovi v proslavo 50-letnice vladanja Njeg. Velikanstva, se je nabralo doslej le 2000 gld. Ta svota je prenizka za primeren zaklad, radi tega poziva „Domovina“ rodoljube, da bi prispevali

v to svrhu po svojih močeh. — Vlada nameruje ustanoviti v Mariboru okrožno sodišče. To ne da miru Celjanom, ki so pričeli že sedaj zabavljati. — Proti odloku celjskega mestnega magistrata radi sokolske zabave je vložil „Celjanski Sokol“ pritožbo. — „Celjski Sokol“ bode imel 5. decembra občni zbor.

Dvojna mera. — „Domovina“ pripoveduje, kako sta morala pred tremi leti profesorja in duhovnika Zupan in dr. Svetina zapustiti Alojzijevešče v Ljubljani, ker ministerstvo ni dovolilo, da bi poučevala iste dijake, s katerimi sta stanovala skupaj v omejenem zavodu. Potem nadaljuje celjski list: „Zdaj si pa pogledjmo, kako se pa ravna z nemškimi profesorji in nemškimi dijaki na Štajerskem. Prvič velja na Kranjskem neka Beziirkssperre, kakor nekdanj za Napoleona Continentalsperre, namreč dijaki, ki so rojeni na Dolenjskem, morajo po odloku dež. sol. sveta študirati v Novem mestu, dijaki iz kranjskega in radoljskega okraja morajo študirati na Kranju. Na Štajerskem pa smejo dijaki, nabrani na Gorenjem Štajerskem, študirati v Celju, to je na Spodnjem Štajerskem. Pa tudi profesorji imajo na Štajerskem večjo svobodo. Tako n. pr. sme Duffek, profesor višje gimnazije v Celju, stanovati in hrano imeti v celjskem „Studentenheimu“ s tistimi dijaki, katere poučuje v šoli. „Preljuba pravičnost, oj kje si doma? — Baron Gautsch! zakaj pustiš da se tako ravna?“

Gradec. — Pred kratkim se je osnovalo „Podporno bolniško društvo slovanskih vseučiliščnikov v Gradcu“ z blagim namenom, oskrbovati in podpirati obolele dijake slovanskih narodnosti. Kdor le količak pozna razmere in težnje dijaške na vseučilišču, komur je znano, s kakimi težavami in pomanjkljajem mora se posebno slovenski dijak bojevati v tujini, ta uvidi potrebo takega blagodejnega društva! Težko je že dijaku shajati, dokler je še zdrav in čvrst, koliko težje, da, celó nemogoče, kadar zboli ubogi dijak. Ker so mu zdravniška pomoč, zdravlila itd. predraga, zanemarljiva bolezen vedno bolj in bolj; pogubonosno kal nosi v sebi in le malokateremu je mogoče, pravočasno ukreniti potrebno, ker je žalibog v preslabem gmotnem stanju. Človeka zaboli srce, ako vidi hirajočega kolego brez pomoči. Da jih ravno izmed slovanskih dijakov toliko umrje prerano, vzrok temu je, da je slovenski dijak brez vsake pomoči v slučaju bolezni.

Že dolgo se je občutila potreba podpornega bolniškega društva v slovanskem dijaštvu in zdaj se je uresničila ta srčna želja. Da bo pa društvo tudi dosegalo svoj namen, treba je podpore iz domovine, od prijateljev dijaštva. Letnina za dijake je mala (4 krone), ker se ne more več zahtevati od njih, in zato so v slučaju bolezni popolnoma preskrbljeni. Z ozirom na velike stroške obrača se odbor na radodarne rodoljube s prošnjo, da blagovolijo pristopiti društvu kakor podporniki (10 kron na leto) ali pa kakor ustanovniki (200 kron), za kar jim bode slovansko dijaštvo vedno hvaležno.

V društvu so zastopane vse slovanske narodnosti in na čelu stoji akad. senat, ki je uvidel veliko potrebo. Pričakuje, da se slovensko občinstvo tudi to pot odzove naši prošnji, prosi odbor, da se pošiljajo eventualni darovi in podpore na odbor podpornega bolniškega društva slovanskih vseučiliščnikov v Gradcu (Allgemeines Krankenhaus).

Odbor se je konstituiral sledeče: Predsednik, g. prof. dr. Eppinger Hans; podpredsednik, g. med. Kunst Anton; I. tajnik, gosp. med. Kac Viktor; II. tajnik, g. med. Dražič Luka; blagajnik, g. med. Feustein Leo; blagaj. namestniki, gg.: med. Arneri Vlaho, med. Cipanowski Ivan, med. Nikolč Petar in med. Stojanov Ivan; odborniki, gg.: prof. dr. Krones Fran vit. pl. Marchland, prof. dr. Mischler Ernst, med. Begič Milan, med. Cvetkovič Atanazije, teh. Domański Stamslaus in jur. Urbanek I.

Koroška. — V celovškem mestnem zastopu se je stavil predlog, naj se volilna pravica razširi tudi v obč. odboru tako, kakor za državni zbor. — Porotniško zasedanje začne 14. decembra. — Celovec potrebuje 20.000 gld. za vzdrževanje svojih sol. — V Velikovecu mislijo uvesti električno

razsvetljava. — Okrajnemu glavarju v Beljaku Šusterju je podelilo častno občanstvo 17 občin.

Razgled po svetu.

Iz državnega zbora. — V seji dne 24. novembra je volila poslanska zbornica 24 članov v osrednjo komisijo za pregledovanje zemljiškega davčnega katastra in 24 namestnikov. Za pokneženo grofijo goriško in gradiško je bil izvoljen kot član Alfred grof Coronini in kot namestnik Žiga grof Attems v Podgori. Pravi član osrednje komisije in njegov namestnik morata biti zemljiška posestnika v dotični deželi in ne sme biti člana deželne komisije. V tem slučaju se je spodobilo, da je bil voljen grof Coronini, ki je v državnem zboru zastopnik goriškega posestva.

Med zadnjimi rečmi, ki so se razpravljale pretekli mesec v proračunskem odseku, je bil preudarek železniškega ministertva, ki je letos prvič nastopilo s popolno svojim preudarkom. Pri tej priliki je prišla v razgovor tudi zveza Trsta z notranjimi deželami po drugi železniški črti. Tržaški poslanec Stalitz je vprašal ministra, kako stoji ta reč. Kranjski poslanec Schwegel je zagovarjal bohinjsko železnico, poslanca Steinwender in dr. Gregorčič pa predel s k o. Slednji je poudarjal, da v trgovinskem in finančnem oziru ima predelska železnica prednost pred vsemi drugimi, ki se imenujejo v tem pogledu. Vrh tega bi vezala ta železnica vso goriško deželo od Predela do Gorice ter bi postala posebno bolškemu okraju vir blagostanja, kakoršnega danes se ne pozna. V slučaju, da bi se vlada nikakor ne hotela ozirati na predelsko železnico in da bi se gradila bohinjska, zahteva, naj vlada dela na to, da se ob enem zgradi tudi lokalna železnica od Sv. Lucije skozi Tolmin do Kobarida.

Minister Guttenberg je odgovarjal precej obširno na stavljena mu vprašanja; rekel je, da vlada se prav marljivo bavi z vprašanjem o drugi zvezi med Trstom in notranjimi, oziroma severnimi in severozahodnimi deželami; pojašnjeval je stališče, s katerega vlada pretresuje to zamotano vprašanje. Železnica čez Ture, to je s Solno-graškega čez hribe na Koroško skozi Malniško dolino, zdi se zagotovljena. Gledé nadaljevanja proti Trstu prideta v poštev dve črti: predelska in bohinjska. O prvi se ne dá tati, da bi najbolj ustrezala trgovinskim zahtevam mesta tržaškega in severnih dežel; tudi vojaško ministerstvo jej ne nasprotuje popolno, a vendar zahteva, naj se najprej zgradi železnica, ki bi šla navpik na državno mejo. To kaže, da vojaško ministerstvo ima pred očmi v prvi vrsti bohinjsko železnico in potem še le predelsko. Za slučaj, da bi se gradila bohinjska železnica, nima minister nič proti temu, da se zgradi ob enem tudi lokalna železnica Sv. Lucija-Kobarid. Vprašanje o drugi železnici proti Trstu ni še stalno rešeno; a vse kaže na to, da se reši v nedolgem času; najbrže kmalu potem, ko se snide novi državni zbor, ki se bo volil to zimo.

Letos so bili silno slabi pridelki po nekaterih občinah v kanalskem, kopenskem in sežanskem okraju. Županstva in posamezniki teh okrajev so se obrnili na svoje poslance, da bi izprosili potrebne podpore od vlade. V seji dne 20. novembra stavili so dr. Gregorčič in tovariši naslednji nujni predlog: V nekaterih občinah sodnijskih okrajev Kanal, Komen in Sežana na Primorskem so letošnji pridelki tako revni, da je lakota neizogibna, ako visoka c. kr. vlada ne poseže vmes za časa. Toča, ki je ponovno tolkla, uničila je skoro popolno poljske pridelke. Peronospora je mnogo škodovala trtam in krompirju. Dolgotrajno deževanje je zaprečilo, da se niso mogli spraviti pičli pridelki živinske krme, ter je uzročilo na krompirju gnjilobo, ki žuga popolnoma uničiti ta pridelek. Vina so pridelali ljudje v teh okrajih malo. Sadje je popolnoma odpovedalo. Vsled tega ima večji del družin živil komaj za dva meseca, nekatere pa še tega ne. Z ozirom na to stavljajo podpisani

naslednji predlog: Visoka zbornica naj sklene: „Visoka c. kr. vlada se pozivlja, naj poizveduje o letošnji slabi letini v okrajih Kanal, Komen in Sežana v Primorju in naj podeli ondašnjemu ljudstvu z ozirom na bedo, ki se dokaže v teh okrajih, potrebno pomoč, bodisi v denaru za nakup potrebnih živil, bodisi z gmočnim podpiranjem javnih podjetij, v prvi vrsti okrajnih in občinskih cest“. Ta predlog se je izročil proračunskemu odseku, ki ga bo pretresal in potem o njem poročal zbornici.

Novi poslanec za goriška mesta in trge stavil je dne 27. nov. enak predlog gledé na sodne okraje Červinjan, Kormin, Gradišče in Tržič. Ti okraji so dobili vsled prejšnjih zahtev in prošnji podporo 12.000 gld., da popravijo jezove ob Idriji, Versi in Teru, s pogojem, da tudi občine dajo enak znesek za ta dela. Ta podpora je pa nezadostna in vezana na pogoj, katerega občine ne bodo mogle lahko izpolniti. Letošnje nenavadne plohe in nalivi prouzročile so mnogo in velikih škod, ki se bodo mogle le polagoma popraviti.

Avstrija. — Pred kratkim je prišel na Dunaj eden član uredništva francoskega časopisa „Temps“ ter je obiskal dr. Luegerja, s katerim se je razgovarjal o avstrijski politiki. Dotaknivi se antisemitizma in njegovih namer, je rekel dr. Lueger med drugim tudi to: „Mi kristjani nismo židom kos v borbi z njimi, pač pa jih hočemo napraviti malo manj prevzetne. S konkurenco to ne gre, ker imajo židje vse drugačno moralo. Osvojiti si hočemo občine in deželni zbor ter skrbeti, da dobimo večino tudi v državnem zboru. Ustanoviti bo treba nekako komunalno banko, ki gotovo zniža, ako ne čisto podere židovski vpliv, naši trgovini in obrtniki pa pomore do razcvita in vrhunca. Ko židje ne bodo mogli zaslužiti denarja, ne ostanejo od sebe pri nas. Naj potem gredo, kamor hočejo, samo da se jih mi rešimo. Načelno je vlada z nami in za nas; ona namreč ve, da je naša reč dobra. Seveda, vlada ne more razkriti svojih želj in mislij; sploh se odkrito izjaviti ne more nobena vlada za antisemitizem, ne da bi se imela boriti s finančnimi oblastmi. To torej za sedaj še ni mogoče, zato pa bomo delali na vse kriplje, da pridobimo vladam in narodom svobodo“. — Jako pomenljive besede, samo da bi se mogle skoraj dejansko uresničiti. Slovenci se tudi ujemamo z dr. Luegrom o borbi z vedno rastočim in pogubnim židovstvom. — Poslanska zbornica je v zadnjih sejah nadaljevala razpravo o urejenju plač profesorjem na visokih šolah. Sklenila je z veliko večino, da je preiti v podrobno razpravo. — Posl. Pacák in tov. so podali predlog za urejenje ulaganja depozitov.

Ogerska. — Madjari so zares srečen narod; oni smejo vse, imajo poleg mnogih drugih pravic tudi neomejeno slobodo v zatiranju nemadarskih narodov. Izmislili so si zopet nov način pomadjarjevanja svojih slovanskih in rumunskih podložnikov. Minister domobranstva je namreč izdal okrožnico na vse madjarske municipality (k tem pristevajo menda tudi Zagreb), v kateri pravi, da je prišlo večkrat do nerednosti radi pisanja nemadarskih imen tako, kot se pišejo v materinskem jeziku. Od sedaj pa se morajo pisati nemadarska imena v madjarskem jeziku, samo pri onih imenih, ki se zelo razločujejo od madjarskih, naj se pridene pravo ime v oklepaje; n. pr. Dragotin = Károly; Kosta = Szilárd; Dobroslov = Bonifác, itd. Kar se tiče priimkov, naj se pišejo takó, kakor stojé v matrikulah, menda zato, ker so tam tako že vsa popačena. Na tak način „se Madjari množe!“ — V Rožnovu je imenovan škofom Iven Janković, v Logošu pa grškokat. škofom Radoje Demeter. — Kakor so Madjari sploh predrzni, tako tudi sedaj strašno kritikujejo prestolni govor povodom otvorjenja državnega zbora. Zlasti opozicijski listi pišejo v eno mer, da je bil isti jako pust in hladen, baje se bolj, kot navadni trgovski oglasi, jeze se tudi, da v njem ni omenil cesar ni besedice o vnanji politiki monarhije. V tem smislu se je izjavilo tudi že nekaj opozicij. poslancev v drž. zboru in je trdilo, da je s tem Ogerska prezirana in ponižana.

Ostale države. — Kakor je že znano, je odstopil abesinski kralj Menelik italijanski vladi pravico, da ista določi svoto odškodnine za hrano in druge potrebščine italijanskih vjetnikov. Vlada je odmerila po 1000 lir na moža, potemtakem dobi Menelik 1½ milijona lir. — Belgijski princ Albert, sin grofa flanderskega, kraljevega brata, se zaroči početkom prihodnjega leta z orleansko princezino Izabelo, hčerjo grofa pariškega. Princ Albert ima 21, a princezinja Izabela 18 let. — Nemški cesar Viljem je podelil kitajskemu cesarju veliki križ črnega orla, kateri red mu ponese v Peking polkovnik Hieber. — V Breslavi so odprli gimnazij za deklice. — Mesto Atene je zadelo velika nesreča. Spodnji deli mesta so popolnoma pod vodo, katera je razdrila že mnogo hiš in provzročila ogromno škodo. Več ljudij je utonilo. — V Villafranki v Pijemontu je neka Luigia Cagnotti z roko zadušila petero svojih otrok, ker se jih je hotela na vsak način iznebiti, da bi se lože omožila.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — V saboru je počela dne 27. nov. razprava o proračunu. — Iz narodne stranke (vladne) so izstopili poslanci pl. Jelačić, pl. Crnković in barona Geiza in Pavel Rauch; ustanovili so poseben klub in zavzeli mesta na skrajni desnici. — Posl. Jakčin je očital banu pri razpravi o proračunu, in sicer pri naslovu „Sabor“ in „ban“, da goji in pospešuje madjarske namere; proti tej trditvi se je pa ban jako odločno upiral in branil. — Na vprašanje posl. dr. Franka, hoče li ban prisiliti reški municipij, da izbere jednega zastopnika za hrvaški sabor, je odgovoril ban, da on nima prav nobene pravice nad Reko. — Mesto Karlovec je kupilo grad Dubovac, ki je bil doslej v zasebnih rokah, za 1000 gld. Ta zgodovinski grad, sedaj le še razvalina, je zares v kras karlovške okolice. — Zgodovinarju R. Lopašiću hočejo postaviti spomenik v njegovem rojstnem mestu Karlovcu. Za nabiranje dobrovoljnih doneskov se je osnoval tudi v Zagrebu poseben odbor.

Rusni v Galleiji. — Rusinska radikalna in poljska ljudska stranka sta se sporazumeli za skromno postopanje pri bodočih državnoborskih volitvah. V Uhnovu je bil te dni shod rusinskih radikalcev iz okrajev Zolkiew, Pava in Sokal in se je izrekel, da popolnoma odobrava težnje poljske ljudske stranke.

Slovaki. — Kakó uzorno „liberalno“ so se vršile zadnje volitve v državni zbor ogerski, to je znano našim čitateljem, V dopolnilo naj podamo glavne misli iz zasebnega pisma, ki je došlo založniku našega lista od nekega prijatelja Slovaka iz dolnjekubinskega okraja:

„Zares nimate pojma, kako so na Ogorskem vladni organi teptali prava ljudske svobode. Pri nas n. pr. je imela ljudska stranka pred volitvami nad 2000 glasov zagotovljenih, liberalna stranka pa v najboljšem slučaju 800. Toda vladni organi so znali takó voditi volitve, da je dobila ljudska stranka le 886 glasov, liberalna pa 1137. — Liberalci so se svobodno gibali ves čas pred in med volitvijo. Politični uradniki so bili poslani po vaseh, da bi agitovali za liberalnega kandidata. Plačevali so vino. Očetom so obljubovali, da jim sinove oprosté vojaščine. Grozili so, da povišajo davke onim, ki bodo nasprotovali liberalnemu kandidatu, drugim pa, da jih znižajo. Svojo uradno oblast so strahovito zlorabili, da so volilce, ki so se upirali njih agitaciji, kaznovali in orožniki so uboge ljudi na njih povelje zapirali. Agitatorjem je dala vlada do 40.000 gld. na razpolaganje. — Liberalni volilci so uživali neomejeno prostost; smeli so razsajati, prihajati na volišče in odhajati po svoji volji.

Ljudska stranka je imela več zaupnih mož iz vrst razumnistva, ki so sli med narod, učili ga in naslikali mu vse grehe liberalcev in vladnih agitatorjev. Ko je vlada videla, da se ljudstvo nagiba na stran kandidata ljudske stranke, dala je nalog nasprot-

nim ji prvakom, da niso smeli iz hiše, sicer jih orožniki odženó v zapor. Ali ljudstvo je drlo k svojim voditeljem v hiše, da se posvetuje z njimi. Liberalci pa so delali povsod nadlego, izzivljali razpore, zastavljali pristašem ljudske stranke pot itd.; orožniki so zapirali najupliviše volilce ljudske stranke. Ali ker i to ni mnogo izdalo, poslali so nam vojake na vrat; z vojaško pomočjo so zadušili sleherno svobodno gibanje ljudske stranke. — Na dan volitve že pred svitom so se vojaki razvrstili po mestu, kakor v času vojne proti upornikom; vojaki so bili preskrbljeni z vsem kakor v času vojne. Ljudstvo je s strahom gledalo te priprave, no bilo je mirno in tiho. — Volilci so bili razdeljeni v dva taborja: vsakemu je bilo odmerjeno posebno mesto. Liberalci so imeli najlepše ulice, ljudska stranka pa je bila potisnjena v prostranske ulice; liberalci so se prosto gibali, pristaši ljudske stranke pa niso smeli iz svojih kotov. Liberalni volilci so bili v obližju volišča, ljudske stranke volilci pa daleč proč. Ko so zadnji odhajali na volišče, so bili napadani od vseh možnih strani ali pa so jih skušali z denarjem privabiti na liberalno stran. Ali najlepša je ta! Volilo se je na dveh krajih, a volilcem ljudske stranke niso naznanili, kje naj volijo. Takó so jih gonili od volišča do volišča, a le malo njim se je posrečilo, da so res oddali glasove. Pri volitvi sami so se pa dogajale škandalozne reči: nad 800 volilcev ljudske stranke je volilna komisija kar zavrnila brez zakonitega razloga; izmišljevali so si najbolj smeje izgovore, da so le odgnali volilce ljudske stranke, dočim so bili oddani glasovi za liberalnega kandidata celó takih ljudi, ki so že davno v grobu ali pa v Ameriki.

Takó zasebno pismo iz uboge Slovaške! Pismo opisuje veliko podrobnostij, katerih nismo mogli podati našim čitateljem, ali naj zadošča toliko! — In Madjarji hote še vedno veljati za vitežki narod!

Bosna - Hercegovina. — Minister pl. Kállay je izdal poziv, v katerem priporoča tudi izven Bosne zbiranje milodarov za ponesrečence po povodnji. Sam minister je dal razun obleke in denarja, ki ga je osebno razdelila njegova soproga najpotrebnejšim, še 2000 gld. Dalje so darovali v to svrhu: civilni poglavar baron Kntschera 150 gld., lastnik papirnice v Zenici, ces. svetnik Musil pl. Mollenbruck, 1000 gld., špedicijska poslovnica v Sarajevu Schmarda, Rotter in Perschitz, 100 gld., „Bosn. Post“ 100 gld., „Bosanska Pošta“ 100 gld., delniško društvo za izdelovanje in destilacijo lesa 1000 gld., častniki 86. pešpolka 100 gld., mestni zastop sarajevski 1000 gld., mostarski uradniki 500 gld. itd. — V seji mestnega zastopa za Sarajevo je bil enoglasno sprejet proračun za l. 1887. Redne potrebe znašajo 279.483, izredne pa 24.340 gld., skupaj 303.823 gld. izredne pa 24.340 gld., skupaj 303.823 gld. Izkazano pokritje znaša, in sicer redno 290.853 gld., izredno 14.500 gld. skupaj 303.353 gld.; potemtaka je prebitka 1532 gld. — V Mostaru je bilo preteklega šolskega leta 6 mohamedanskih šol, med njimi 2 dekliski. Te šole so bile tako prenapolnjene, da je nastala opasnost za zdravje učencev. Deželna vlada je odredila, da se spomladi začne zidati še ena šola. Predstojništvo mohamedansko - verskega zaklada je dalo v to svrhu 7500 gld. Dalje so osnovali najodličnejši mostarski mohamedanci odbor, ki zbira dobrovoljne doneske še za eno novo šolo, koje troški so proračunjeni na 5000 gld. V to svrhu je daroval meščan in mest. zast. Mujaga Komadina 1000 gld., pa tudi druge štiri tisočake so že nabrali.

Črnagora. — Črnogorci so postavili svojemu prvemu knezu, Danilu I., na Orlovem kršu velik spomenik, izdelan iz domačega kamena iz Ljubovića blizu Podgorice. Vse črnogorske rodbine (zadruge) pošljejo po jedno pločo z napisom, katere se razvrsté okoli tega spomenika.

Srbija. — Kralj Aleksander je dospel v Rim, kjer ga je kralj Umberto pričakal na kolodvoru. Srbski kralj je imel na sebi uniformo srbskega generala; od italijanske meje mu je bil dan na razpolago dvorni vlak. V kraljevem salonu na kolodvoru je predstavil

italijanski kralj Aleksandru ministre, zastopnike senata in zbornice ter druge dvorne in državne dostojanstvenike. Potem sta odšla kralja, katera je spremljeval oddelek kirazirjev, v Kvirinal, kjer ju je pričakovala kraljica Margarita s svojim spremstvom. Sploh je bil sprejem svečan, ali pravega navdušenja med narodom ni bilo opaziti; italijanski listi pa mladega kralja simpatično pozdravljajo. — Kralj Umberto je podelil kralju Aleksandru veliki križ Anuncijatinoga reda, njegovemu spremstvu pa nižje redove. — Radi slabega vremena so bile odpovedane vojaške vaje v okolici Rima, pri katerih bi imel prisostvovati tudi kralj Aleksander. — Srbski radikalni „Dnevni list“ pravi, da je premena v vnapi politiki Srbije povsem opravičena, ker prijateljstvo Rusije dopušta tudi prijateljstvo z Avstro-Ogersko, katero pa Srbija nujno potrebuje s trgovinskega in gospodarskega ozira. Najnovejše dejstvo te nove politike je označeno z obiski v Bukareštu, na Dunaju in v Rimu, kar pa ni pripisovati vladi, oziroma ministru predsedniku Novakoviću, temveč je izključno le čin kralja Aleksandra. — Kraljica Natalija pride na božične praznike v Beograd.

Bolgarska. — Pri volitvah (29. nov.) so se primerili razni izgredi. Pred kneževu palačo se je zbrala množična množica in demonstrirala proti knezu, metala na redarje kamenje in se je še le umaknila, ko so prišli konjeniki redarjem na pomoč. Stojlov je dobil 6714 glasov: toliko jih še ni dobil nikdar noben kandidat narodne skupščine. Tudi drugi ministri so vsi izvoljeni.

Rusija. — Iz Varšave se je razširila vest po raznih listih, da je na rusko-poljski in pruski meji 200.000 vojakov, ki so vsak čas za boj pripravljeni, k tej armadi pa pošljejo še 30.000 konjenikov in 15 topničarskih baterij. Če bi bilo potreba, bi imela Rusija v 14 dneh na meji 800.000 ljudi, pripravljenih za vojsko. — Iz Rostova na Donu javljajo, da sta na postaji Nahičevan 25. p. m. trčila dva vlaka skupaj; mnogo oseb je težko ranjenih, nekaj pa tudi mrtvih; 15 železniskih voz je zdrobljenih.

Poljaki v Rusiji. — V Rusiji so povsod z veseljem pričakovali cara Nikolo II., ko se je vračal od posetov zahodnih vladarjev; zlasti pa so tekmovali prebivalci poljskih krajev med seboj, da mu pokažejo posebno udanost. Car se je razgovarjal jako milostno z vodji poljskih deputacij in obljubil, da pride pozneje tudi na Poljsko, ako mu bode mogoče, ter da hoče s tem pokazati svojo naklonjenost Poljakom. V Varšavi je od takrat cenzura za poljske liste mnogo milejša, tudi oblasti ravnaajo mnogo lepše s Poljaki, tako, da so se poljski seljaki sprijaznili z današnjim stanjem. Obljubljenih je Poljakom do novega leta nadalje tudi več olajšav, zlasti v pogledu na poljski jezik, na šole in obrti. Jako nas veseli, ko vidimo, da se približuje bratratu. Če že Nemci preganjajo Poljake, je seveda žalostno, a istim so Poljaki tujei, in kar je še največ. Slovani; mnogo žalostnejše pa bi bilo, ko bi se zatiranje tudi v Rusiji nadaljevalo, ker sta oba naroda sorodna po krvi in jeziku, torej bratska naroda.

Narodno gospodarstvo.

Zakaj nam živinoreja donaja malo dohodov? — Največja zguba je ta, ako se sploh redi slaba živina. Slaba živina ne obrača podane ji klaje v tak prid, kakor dobra. Slabo živinče doseže n. pr. še le v tretjem letu toliko tezo, kakor dobro že v 2. letu. 2 dobri mlečni kravi dajeti nam več mleka nego 3 ali 4 slabe. Ravnaj tedaj živino dobrega plemena, ker, če slabo žival krmiš, je isto, kakor bi krmo pod tržno ceno prodajal.

Vedno naj se ravna množica živine po množini krme, ki jo imaš na razpolago, posredno torej po velikosti posestva. Preveč živine v hlevu, tako, da se je ne more zadostno krmiti, in preveč zemljišča pod oralom, kterege ni moč dovoljno gnojiti, sta v kmetijstvu dva največja pregreška.

Večkrat se živina, posebno po zimi, le pičlo krmi, samo toliko, da se preživi. Če ti

živina spomladi ni tako rejena, kakor je bila meseca oktobra, si zimsko krmo le potratil. Kak dobiček imaš od nje?

Tretji vzrok zgube je ta, da nima živina primerne klaje, ali celo, da je ta izpridena in pokvarjena; slednjič, da nima živina po zimi dosti toplih hlevov. Od živine, ki jo z neprimerno klajo krmiš in katera zmruže, ne pričakuj koristi. O primerni krmi bomo govorili pozneje, sedaj pa naj le omenim, da je velik vzrok, da ne doseže krma zaželenega uspeha, ta, ker se premalo ozira na različnost krme in različnost živine. Nekatera klaja ima namreč v sebi več takih tvarin, iz katerih postaja meso, ali več takih, iz katerih nastaja mast itd. Zato se mora hrana v pravih razmerah polagati živini. Tako ima n. pr. slama ali seno malo takih tvarin, iz katerih nastaja mast, in če bi krava celo zimo le tako krmo imela, in bodisi še v toliki meri, ne bo dobro rejena in pitana. Tako bi bilo n. pr. zelo krivo, če bi se mladim živalim, ki še rastejo, le tursica dajala. To bi bilo sploh pri vsaki živali zelo krivo. Drugačno hrano zahteva žrebe, kateremu se morajo mišice razvijati in krepčati, in drugačno svinja, katera se ima pitati. Pri živini pa, katero zebe, služi vsa povžila hrana le v to, da nadomešča ono toploto, katera živali iz trupla izpuhti; meso, mast, loj ali mleko pa se ne more zarezati. A žival, ki je na toplem in kateri ni treba hrane potrošati za ogrevanje, se more pri enaki krmi prav dobro rediti. Kadar kuhaš zunaj na mrazu, ti je treba veliko več drv, da voda zavre, kakor na toplem ognjišču. Taka je tudi s krmljenjem zmružujoče živine.

Slednjič ravnaj skrbno s krmo, da je plesnoba ne pokvari, napravi prilične jasl; s tem mnogo krme prihraniš, katero bi drugače živina raztrošala in poteptala. M. I.

Želodova moka, dobra piča za kuretno. — Jeseni se nabere navadni želod, posuši se v peči in potem zmelje v moko. Skušnje uče, da kokoši po ti moki izležejo več jajec. — Najbolje se ta piča za kuretno naredi tako le: Želodova moka se z gorko vodo podela v testo, iz tega testa se naredi majhni, za dlan veliki hlebčki in se posuše. Poklada se pa ta piča kuretni tako, da se hlebček razdeli na dvanajst delov in za vsako kokoš dodá navadni kokošji piči po en del. Poprej pa je treba hlebček razmočiti v vodi. — „K.“

Kako dolgo ostanejo semena naših domačih žit, detelj itd. kaljiva? — Da semena ne ostanejo večno kaljiva, to ve vsak gospodar. Ali mnogo jih je, ki ne vedo, koliko časa so semena naših navadnih pridelkov kaljiva in za setev pripravna. Zato mislimo mnogim kmetovalcem ustreči, če odgovorimo na gori stavljen vprašanje, ker se včasih primeri, da gospodar dobi kako staro seme, pa ne ve, ali bi jo mogel sejati ali ne. Koruza je kaljiva 4 leta, pšenica 3—4, rž 3—4, ajda 2—3, ječmen 2—3, oves 2—3, proso 2, turška detelja (esparseta) 3—5 let, nemška detelja (lucerna) 3 leta, navadna rdeča detelja 2 leti, lan 8 let, konoplja 4, ogrščica 3 leta, fižol 5 let, grah 5, grašica 3 leta, leča 2 leti, repa in ohrovt 5—6, korenje 4, kumin (kimelj) 2—3, mak 2—3, pesa 4—6 let. „K.“

Kako se pri gosih spozna starost. — Gos ima v peruti na vrhu poleg največjega letalnega peresa dve majhni, ozki, ostasti, zelo trdi in trdno vsajeni peresi. Na daljšem izmed teh dveh peres se spozna starost. Leto stara gos ima namreč na zunanji strani tega peresa počezno udrtno (zarezo), kakor bi potegnil čeznje s trioglato pilo. Dveletna gos ima dve taki zarezi, triletna tri itd. Kolikor zarez, toliko let ima gos. — „K.“

Vino, ki izgubi kislinu. — Semtertja se pripeli, da vino izgubi vso kislinu. To prihaja od neke posebne vrste vrenja. Tako vino se ne da popraviti, če bi se mu le pridejalo samo kislega vina. Vino bi le iznova zavrelo in kislinu izgubilo. Tako vino se na posled popolnoma spridi. Pomaga se mu samo, če se segreje do 60°, kar uniči tiste organske snovi, ki povzročujejo vrenje. Potem se pa pridene vinu kakega kislega cvička. — „K.“

Loterijske številke.

14. novembra:

Gradec	60	4	66	41	40
Dunaj	12	57	65	73	34
Inomost	4	13	74	71	37

21. novembra:

Trst	25	24	16	23	50
Linc	67	9	24	64	43

Tržne cene.

za 100 kilov

Kava: Santos	gld. 132—	do 140—
Sandomingo	160—	—
Java	160—	164—
Cejlon	185—	—
Moka	192—	—
Sladkor	36 ¹ / ₂	36—
Speh	52—	56—
Petrolij v sodu	18 ³ / ₄	—
v zaboju	6-10	—
Maslo surovo	64—	66—
kuhano	81—	82—

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld. 15-45,	št. 1 gld. 14-95,	št. 2 gld. 14-45,
3 13-85,	4 13—	5 12-45,
št. 6 gld. 11-45,	št. 7 gld. 9-45	

Ogerska:

št. 0 gld. 15-10,	št. 1 gld. 14-20,	št. 2 gld. 14-10,
3 13-30,	4 13-20,	5 12-80,
št. 6 gld. 11-80,		

Otrobi debele	gld. 4-60	do 4-70
drobne	4-60	—
Turšica navadna	5-40	6-40
Oves	6-50	7—

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampfmühlen“.

Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N.	B fl.	15-60
" " " C	"	15-10
Pšenična moka	0	15-40
" " " 1	"	14-60
" " " 2	"	14-40
" " " 3	"	13-70
" " " 4	"	13-50
" " " 5	"	13-10
" " " 6	"	12-20

v vršah po 100 kg. bruto za
neto z vrha vred v zalogi v
Gorici. Placilni pogoji:
V teku 14 dneh 1¹/₂ % / 10
brez

Pšenične otrobi drobne a fl. 4-45 — debele a fl. 4-75,
zob a fl. 7—, turšica ogerska fl. 5-30, domača fl. 0—,
Sol, a fl. 10—.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mutico Ia a fl. 24 za 100 kg.

" " IIa " " 22 " " "

" " IIIa " " 19 " " "

in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov:

po 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrška G. Ferd. Resberg v Gorici je spravila v trgovino novo vrst moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta

S. 123 8—11

moka za pítanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborna sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljšo kakovost kravjega mleka.

Moka za pítanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečatenih žakljih od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki G. Ferd. Resberg v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici.

P. 53 7—8

Dunajska borza

5. decembra 1896.

Skupni državni dolg v notah	101 gld.	30 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	30
Avstrijska zlata renta	122	70
Avstrijska krona renta 4%	100	75
Ogerska zlata renta 4%	122	25
Ogerska krona renta 4%	99	15
Avstro-ogerske bančne delnice	936	—
Kreditne delnice	365	—
London vista	119	90
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	85
20 mark	11	76
20 frankov	9	53
Italijanske lire	45	35
C. kr. cekini	5	68

Mlad, dobro izučen organist

ki je že več časa opravljal službo organista, išče službo. — Več pove upravnistvo „Soče“.

Kathreiner
KNEIPPPOVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile
za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih
ponarejenih izdelkov je
treba paziti na izvirne za-
voje s imenom
Kathreiner

Ne slišano še!!

V življenju se ne zgodi več tako redka prilika, da bi se moglo dobiti le za 2 gld. te-le potrebne predmete, in sicer 40 komadov; 1 prima-ura, najelegantnejša, lepo pozlačena, z lepo verižico, točno kazoča, z enoletnim jamčenjem; 1 fina zapustnica za dame iz pariškega duble zlata; 1 najelegantnejša zakopčica za dame nove fačone; 1 krasna židana zavrtnica za gospode; 1 igla za isto z umetnimi briljanti; 3 komade elegantnih gumbov iz duble zlata z umetnimi briljanti za prsa; 2 mehanična gamba za manšete, duble zlato s patentovanim zapiralnikom; 2 krasna gumba za ovratnico iz duble zlata; 1 elegantni prsten za gospoda z lepim kamenom; 6 najtinejših barvanih žepnih robcev; 1 krasno in fino obrobjeno žepno ogledalo; 10 finih angleških papirjev za pisma in 10 zavitkov. Vseh krasnih predmetov stane z uro vred odslej le 2 gld. in se dobé, dokler so v zalogi, po poštnem 75-1 povzletju pri krakovski 204-2

trgovski hiši F. Windisch v Krakovu,

(Krakau, Postfach Nr. 16-10).

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. 32, 25—25

Rojaki! Pozor!

Gostilna „Pri petelinu“

ulica Ghega št. 7. - v Trstu - blizu j. kolodvora

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je uredil svoje gostilniške prostore tako, da more priti v nje gospod in priprost kmet. Postreže se vsakega z dobrim jedili in izbornim črnim ali belim naravnim vinom, in sicer po taki ceni, da se ne boji tekmovanja.

Gostilna je vedno preskrbljena z domačo posušeno in svežo presičevino, pristnim salamom, klobasami, nanoškimi ovčjim in drugim sirom.

Priporoča zasebnikom in krčmarjem svojo veliko zalogo črnega in belega vipavskega vina toliko iz zaloge v Prvačini kot v Trstu. Prodaja se na drobno in debelo in razpošilja po zahtevi na vse strani stroškov prosto.

Vina so teh-le vrst: modra frankinja, berzamin, burgunder, izabela, rulanec stari in novi, belo staro in novo, rizling stari in novi itd.

Specijaliteta vina črna in bela iz l. 1892., 1893., 1894. in 1895. v steklenicah od 1 litra 80 kr., pol litra 40 kr. — Domači tropinovec se dobi tudi po naročilu v vsaki meri.

Gostilna je odprta od 7. ure zjutraj do polnoči. — Priporoča se svojim rojakom v Trstu in na dedeli, da ga počasté s svojim obiskom pri vsaki priliki, držé se gesla „Svoji k svojim“, beleži udani

Anton Vodopivec,
gostilničar.

194—6

Josip Črnigoj

edini slovenski stolar v Gorici v ulici dle Bosco. priporoča se rojakom v Gorici in v okolici. Izdeluje vsakovrstne nove in popravlja stare stolice. Ne boji se tekmovanja.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši

priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne sveče za cerkve in pogrebe. 68 3

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

„Goriška ljudska posojilnica“,

(vpisana zadruga z omejeno zavezo)

se preseli 1. jan. 1897.

v hišo št. 9. v ulici Vetturini

(za gostilno „Angelo d' oro“ ali „Pri zlatem angelju“).

Svoje prostore bo imela na levo roko pri tleh.

V edenajstih mesecih je imela letos 444.000 gld. — prometa. —

Hranilne vloge se obrestujejo po 4¹/₂ %

Posojila se dajejo: na menice po 6¹/₂ %

na vknjižbo po 5¹/₂ %

Uradni dnevi za denarni promet so:

nedelja, ponedeljek in četrtek

od 11. do 12. predp.

Za druga opravila vsak dan do poludne.

172 2

Pozor!

Opozorjamo sl.
občinstvo v Gorici in na
deželi, da naša tiskarna
ima v svoji zalogi

Krasne

posetnice

za
gospé, gospice in gospode
vseh oblik in velikostij.

Posetnice za brate Sokole

s sokolskim monogramom.
(Na zahtevo pošilja uzornik črk za posetnice)

Posebnost za razna voščila

n. pr. godove, novo leto itd.

Krasna poročna naznanila

v veliki izberi.

Trgovske zavitke

vseh kakovostij.

Trgovske račune

vseh oblik.

Trgovski papir s tiskom trrdke.

Vabila

za

● razna društva ●

in

VSPOREDE,

razne lepake itd.

OSMRTNICE,

PRAVILA,

BROŠURE, KNJIGE

in drugo

prevzema v tisek in točno
izvršuje

GORIŠKA TISKARNA

A. GABRŠČEK.

Prvi in najstareji fotografično-umetniški zavod

Antona Jerkiča v Gorici na Travniku

(poleg nadškofije št. 11)

prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela do
naravne velikosti; izdeluje fotografije na porcelan, na
broše (najnovejša iznajdba), na žido, platno itd., akvarele,
oljnate slike; posnema po starih fotografijah pomanjše-
valno ali povečičevalno na najokusnejši način. Neprekos-
ljivo delo jamči. Cene poštene. 26—1

Prodaja

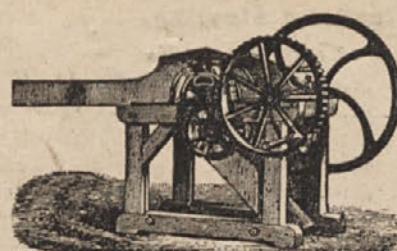
STEINFELDSKO PIVO,

vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

8

(v bivši Reichovi hiši).

Najboljše
in
ceneje
kakor
drugod

se dobivajo **slamoreznice, mlatilnice,**
vevniki (Putzmühlen) in **drugi koristni**
kmetijski stroji samo v **edini sloven-**
ski zalogi na Goriškem pri FRANCU
BABNIK v Gorici, via Formica št. 12.
(poprej na Starem trgu). Za stroje se jamči
in se zamenjajo, ako ne bi odgovarjali za-
litevom. Postrežba je poštena. — Novi ceniki
na zahtevanje se pošiljajo zastonj. 71—1

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil
Tovarnar kože v Rupih
zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe
v Kobaridu izdeluje vsakovrstne
lončene peči in modovnice za
ognjišča po najnovejših uzorcih.
Cene so nizke in dobro blago.
Prevzame tudi stavbinske okrase
po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ
čevljar v Semeniški ulici št. 4 se
priporoča Slovincem v Gorici in
v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak
pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo
gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran
kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe iz-
vrstne za prenočišče, prostorni hlevi za živino.
Cene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,
v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem
zajcu“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega
belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej,
katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20.
Cene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič
na Travniku
priporoča **svoj fotografični**
zavod zavednim Slovincem na
Goriškem.

IVAN DEKLEVA
veletržec z vinom,
ima v svojih zalogah vseh
vrst domačih in istrskih vin.
Cene zmerne.

Pek Karol Drašček
priporoča
pekarijo v Riva Corno 4
in podružno prodajalnico kruha
v **Semeniški ulici 2.**

Svečar J. Kopač v Gorici
Solkanska ulica 9
priporoča pristne čebelno-voščene sveče
kg po gld. 2-45. Za pristnost jamči s 1000 kron.
Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga
kadil za cerkve po gld. 1-20, 1 gld., ter 50 kr. kg.
Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko
Vrtna ulica št. 8.
priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,
briskih in istrskih vinogradov. — Cene zmerne,
postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin
v Gosposki ulici št. 23
priporoča
svojo trgovino raznih jedilnih
potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja
priporoča svojo gostilno „pri
golobu“ za vojašnico št. 7.
Vino belo in črno prve vrste.
Kuhinja dobra. Cene zmerne.

Usnjar Franc Bensa
v Ozki ulici 8
priporoča vsakovrstno usnje,
podplate, kopita, orodje in druge
potrebščine za čevljarje.

Anton Koren
Gosposka ulica 4
priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno
blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Waňek
na Goriškem
priporoča svojo zalogo goriškega piva.

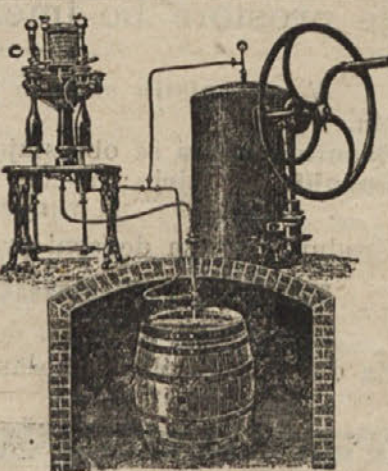
Andrej Čermelj
na Kornu
priporoča svojo zalogo razno-
vrstnega jedilnega blaga. —
Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon
v Semeniški ulici
priporoča svojo bogato zalogo
klobukov in kap ter gostilnico
preskrbljeno z izborni vini.

Andrej Jakil
Tovarnar kože v Rupih
p. Miren.
Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča
v Semeniški ulici in za veliko vojašnico
priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in
pisarniško stroko, kakor peresa, svinč-
nike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva
glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa
št. 4. — Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev
itd. v nunski ulici št. 16. — Popravljalnica koles
in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smíchov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem
steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za stekle-
nice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ven-
tili in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlata, medenine ali železa od
najmanjšega do največjega obsega.

Ceniki na zahtevo brezplačno.